

دستاوردهای «عقلانیت دفاعی» جمهوری اسلامی ایران

دفاع اقتدارآفرین

عملیات وعده صادق چه رهاورد امنیتی-راهبردی برای ایران و منطقه داشت؟

مطالعات راهبردی

احمد ذوالفقاری

خبرنگار

«عملیات وعده صادق» به گواهِ نخبگان سیاسی-اجتماعی به عنوان یک «رویداد سرنوشت‌ساز» در تاریخ جهان ثبت شد؛ رویدادی که توانست موازنه قدرت را در منطقه برهم زند و معادلات سیاسی و نظامی جهان را تغییر دهد. این عملیات، اقتدار ایران را به رخ جهان کشید و محور مقاومت را در نظام بین الملل عزتمندتر کرد. «عزت ایران و ذلت اسرائیل» شیرازه مشترک حرف و تحلیل کارشناسان بین الملل درباره این اقدام دفاعی ایران شد. برای بررسی بیشتر «ابعاد راهبردی-امنیتی عملیات وعده صادق» پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی میزبان نشست بین المللی با حضور اصحاب فکر و علوم سیاسی شد تا جنبه‌های مختلف این عملیات مقتدرانه ایران را از نگاه کارشناسان داخلی و خارجی به بحث و تحلیل گذارد.

ایران قاعده بازی را در منطقه تغییر داد

دکتر شیخ حسین قاسم، رئیس مجلس علمای فلسطین، در تحلیل خود از عملیات وعده صادق ایران گفت: «ایران با این عملیات توانست قواعد بازی را در منطقه عوض کند.» او به حمایت ملت ایران از ملت فلسطین اشاره کرد و گفت: ملت فلسطین بیش از صد سال است مورد ستم واقع شده و دولت جمهوری اسلامی ایران، تنها دولتی است که در همه احوال با مردم فلسطین همراهی و پشتیبانی کرده و هرگز از آرمان دفاع از فلسطین عقب‌نشینی نکرده است. حتی در این چند ماه که غزه محاصره شد، باز از حمایت‌ها و پشتیبانی‌های ایران برخوردار بود؛ در حالی که بسیاری از کشورهای قدرتمند جهان در یک سنگر قرار گرفتند تا غزه را نابود کنند. دو میلیون مسلمان در غزه محاصره شدند و در شرایط ترسناک محرومیت‌های غذایی و دارویی قرار گرفتند. این ظلم و نابرابری حتی تا آنجا پیش رفت که وقتی صهیونیست‌ها کنسولگری ایران در دمشق را مورد حمله قرار دادند نهاد‌های بین المللی هیچ واکنشی

نشان ندادند تا اینکه ایران وعده کرد که در زمان و مکان مناسب به صهیونیست‌ها پاسخ خواهد داد و با اقتدار به وعده خود وفا کرد.

دکتر شیخ حسین قاسم، تعبیر جالبی از این اقدام دفاعی ایران داشت و گفت ای عملیات، عیدی ای بود که ایران در روز عید فطر به مردم فلسطین داد: «ما ملت فلسطین ایمان داشتیم که ایران پاسخ درخوری به این تجاوزگری رژیم اشغالگر خواهد داد. در واقع پاسخ کوبنده و قاطع ایران به اسرائیل، عیدی ای بود که ایران در روز عید فطر به ما داد. عملیات وعده صادق ایران باعث شد حداقل یک شب، مردم غزه در آرامش و اطمینان و بدون صدای موشک و هواپیما بخوابند. در حالی که در همان شب، صهیونیست‌ها از ترس شان از سرزمین فلسطین فرار کردند و به پناهگاه‌هایشان رفتند. این برای ملت فلسطین دستاورد بزرگی است. تحلیلگران علوم سیاسی جهان بر این باورند که ایران توانست قاعده بازی را در منطقه عوض کند و محور مقاومت را تقویت نماید.»

تثبیت اقتدار ایران در منطقه و جهان

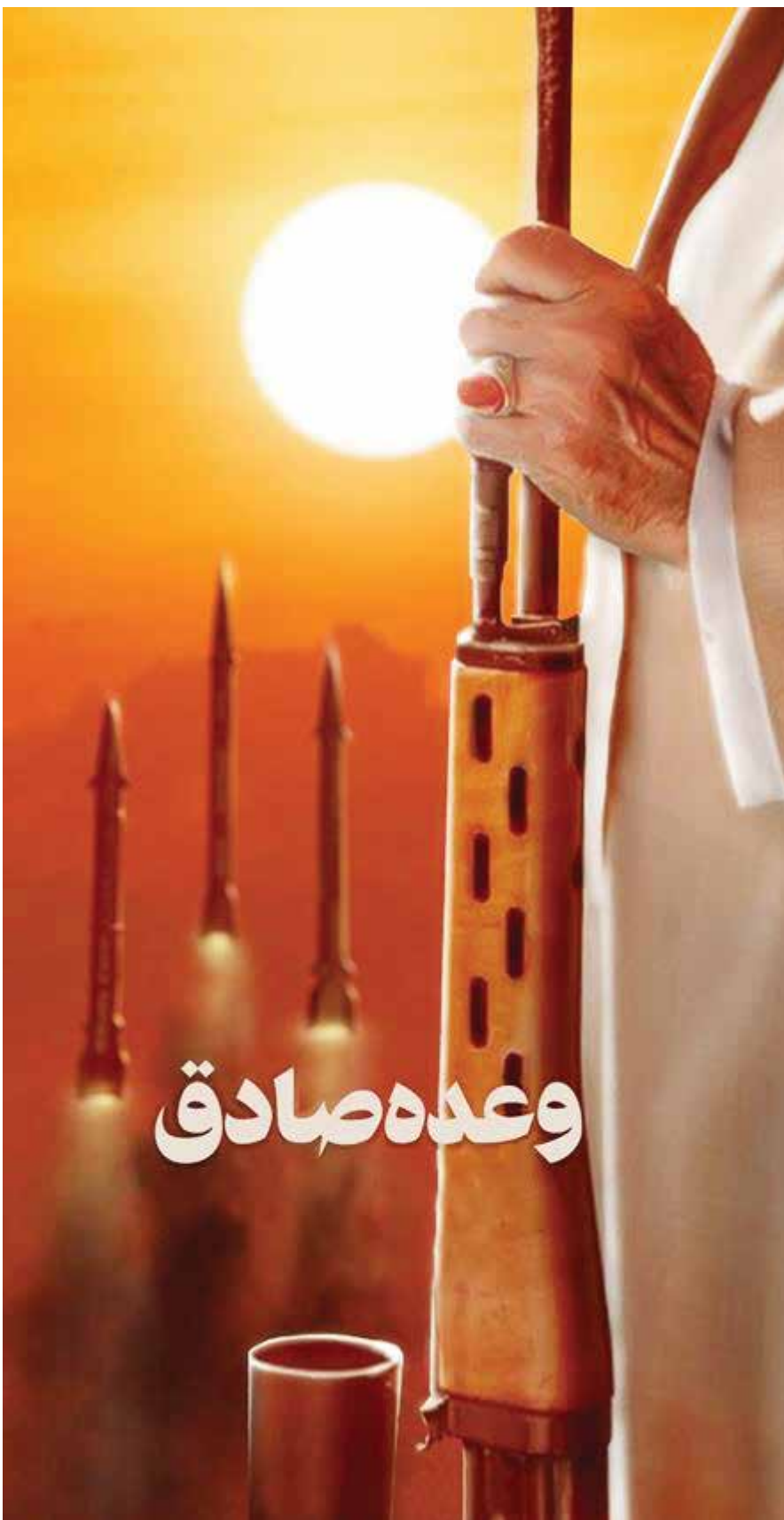
دکتر یحیی غدار، دبیر کل جمعیت جهانی حمایت از مقاومت (تجمع‌العالمی لدعم خیار المقاومة)، عملیات وعده صادق را «رویدادی بی نظیر» در تأیید توانمندی‌های جمهوری اسلامی ایران ارزیابی کرد و گفت که این عملیات جایگاه ایران را به عنوان یک قدرت منطقه‌ای و حتی جهانی تثبیت کرد و نشان داد که ایران بدون ترس و تردید بر ارزش‌ها، اصول و تعهداتش ثابت‌قدم است و مقتدرانه از حاکمیت و حقوق بین الملل خود دفاع می‌کند.

او گفت که این عملیات نشان داد جمهوری اسلامی ایران و رهبری آن در پیشبرد اهداف و آرمان‌هایشان مهارت و خلاقیت کم‌نظیری دارند: «ایران بعد از حمله به کنسولگری اش در دمشق و شهادت دیپلمات‌هایش، ابتدا دیپلماسی خود را فعال کرد و به شورای امنیت و سازمان ملل فرصت داد که موضع‌گیری درستی در قبال این اقدام تجاوزگرانه اسرائیل داشته باشند. اما به دلیل منفعَل بودن نهاد‌های بین المللی، ایران مقتدرانه از حاکمیت و حقوق بین الملل خود دفاع کرد و ضربه سهمگینی به رژیم موقت صهیونیستی وارد کرد و قدرت خود را اثبات نمود. سکوت آمریکا، ناتو، جهان آنگلوساکسون و دیگر متحدان رژیم اسرائیل در قبال حق و حقیقت،

واقعیت اهریمنی آنان را برای ملت‌های جهان آشکار کرد.»

دکتر یحیی غدار به عملیات هماهنگ و ماهرانه ایران در وعده صادق اشاره کرد که بدون کمک گرفتن از متحدانش انجام شد: «موشک‌های ایران جلوی چشم پنج کشور قدرتمند جهان موفق شدند به راهبردی‌ترین، مستحکم‌ترین و حفاظت‌شده‌ترین پایگاه‌های نظامی اسرائیل برسند. ایران بدون کمک گرفتن از جبهه‌ها و متحدین خود، به اهداف و مقاصدش در عملیات وعده صادق دست یافت و نشان داد که با توان خود و تنها با سلاح‌های ایرانی، برای دفاع از حاکمیت و حقوق خود صلابت و استواری لازم را دارد.»

او دستاورد قابل توجه این عملیات را تنها منحصر به ایران ندانست و گفت که دستاوردهای آن نصیب محور مقاومت و مردم ستم‌دیده غزه هم خواهد شد و بزودی به آزادسازی آنان می‌انجامد: «همه راهبردی‌نویسان و کارشناسان، پاسخ ایران را ضربه مهلکی به رژیم صهیونیستی و آینده آن ارزیابی کرده‌اند که طرح‌های آمریکا و متحدانش در منطقه را ویران خواهد کرد. پاسخ محکم ایران نشان داد که ایران و محور مقاومت تعیین‌کننده آینده مناقشات منطقه خواهند بود.»

وعده صادق

عقلانیت دفاعی جمهوری اسلامی ایران

دکتر محسن مهاجرنیا، رئیس اندیشکده مطالعات انقلاب اسلامی و عضو هیات علمی پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی، بحث خود را بر «عقلانیت دفاعی جمهوری اسلامی ایران» متمرکز کرد: «عقلانیت دفاعی همان چیزی است که اسلام از نظر امنیت، اقتدار و دفاع برای مسلمانان مقرر کرده است.» او برای تبیین بحثش به قرآن کریم و آیه 60 سوره انفال ارجاع داد: «وَأَعِدُوا لِلْهَيْمَةِ مَا اسْتَعْتَمْتُمْ مِنْ قُوَّةٍ وَمِنْ رِبَاطِ الْخَيْلِ تُرْهَوْنَ بِهِ وَعَدُوا لِلَّهِ وَعَدُّوكُمْ وَآخِرِينَ مِنْ دُونِهِمْ لَتَلْفُنَّوُنَّهُمْ إِنَّهُ بِلِغْلَمِهِمْ وَ مَا تُنْفِقُوا مِثْنُ شَيْءٍ فِي سَبِيلِ اللَّهِ يَوْفُ إِلَيْكُمْ وَأَنْتُمْ لَا تُظْلَمُونَ؛ «در برابر آنها (دشمنان) آنچه توانایی دارید از «نیرو» آماده سازید (و همچنین) اسب‌های ورزیده (برای میدان نبرد) تا به وسیله آن دشمن خدا و دشمن خویش را بترسانید (و همچنین) گروه دیگری غیر از اینها را که شما نمی‌شناسید و خدا می‌شناسد؛ و هر چه در راه خدا (و تقویت بنیه دفاعی اسلام) انفاق کنید، به شما بازگرداند می‌شود و به شما ستم نخواهد شد.»

دکتر مهاجرنیا این آیه را در جهت آمادگی همه جانبه مسلمانان برای حفظ اقتدارشان تفسیر کرد؛ به گونه‌ای که جوامع اسلامی همواره باید برای دشمنان ظاهری و پنهان و دشمنان بالقوه و بالفعل خود آماده باشند؛

دکتر شیخ احمد القطان، رئیس جمعیت قولنا والعمل در لبنان، دستاوردهای عملیات وعده صادق را برشمرد و آن را نشان‌دهنده قدرت همه مسلمانان جهان و قدرت همه مستضعفان عالم توصیف کرد: «ایران در عملیات وعده صادق، اقتدار خود را به رخ جهان کشید. این قدرت برای همه مسلمانان و همه آزادی‌خواهان جهان دستاوردهای بسیاری داشت. ما این عملیات را در راستای طوفان الاقصی می‌دانیم که به عزت و کرامت بیشتر محور مقاومت انجامید.» او گفت که چتر قدرتی که ایران پهن کرد تمام مستضعفان و مظلومان جهان را در برمی‌گیرد و بی‌شک ستم‌دیدگان غزه را هم یاریگر خواهد شد: «ما به همه عالم اعلام می‌کنیم که این محور، محور مقاومت و محور عزت و کرامت است؛ محور پشتیبانی ستم‌دیدگان غزه در سراسر عالم است. محور مقاومت از سوی عراق، لبنان، سوریه و یمن، در کنار جبهه غزه ایستاده است.» دکتر شیخ احمد القطان، عملیات وعده صادق ایران را «ضربه کاری به رژیم صهیونیستی» توصیف کرد که در چهارچوب دفاع از مظلوم و مقابله با ظالم انجام گرفت و عزت و کرامت محور مقاومت و رهبران و مردم ایران را نتیجه داد. او به رهبران کشورهای عربی توصیه کرد که همچون ایران، یمن، عراق و لبنان در کنار محور مقاومت و در کنار ملت فلسطین بایستند و از مردم غزه و از مظلومیت‌شان دفاع کنند: «در تاریخ ثبت خواهد شد که عملیات وعده صادق در کنار عملیات طوفان الاقصی به عزت و آزادی فلسطین منتهی می‌شود و سرزمین فلسطین را از آلودگی صهیونیست‌ها پاک خواهد کرد؛ آن روز دور نخواهد بود.»

هزینه‌های سنگینی که ایران برای اسرائیل تراشید

دکتر مختار شیخ‌حسینی، استاد علوم سیاسی و رئیس پژوهشکده علوم و اندیشه‌سیاسی، دلیل اینکه «اسرائیل همواره منافع جمهوری اسلامی را هدف قرار می‌دهد» این امر دانست که در این ۴۵ سال، جمهوری اسلامی هزینه‌های سنگینی را به اسرائیل تحمیل کرده است؛ از جمله «هزینه هویتی» و «هزینه سخت‌افزاری» که باعث شده موجودیت و قدرت رژیم صهیونیستی زیر سؤال برود: «اسرائیل یک دولت جعلی، غیرمردمی و منکی به قدرت‌های خارجی است که پشتوانه مردمی ندارد. این در حالی است که استراتژی جمهوری اسلامی حمایت از قدرت‌های مردمی و مخالفت با دولت‌های استبدادی است. از این رو، جمهوری اسلامی از ابتدا به مخالفت با اسرائیل پرداخت و با پیروزی انقلاب اسلامی، محور مقاومت با هدف عدم سازش با دولت غاصب صهیونیستی شکل گرفت.» «هزینه سخت‌افزاری» مورد دیگری بود که دکتر شیخ‌حسینی به آن اشاره کرد و گفت: «از سال ۲۰۰۶، با حمایت بیشتر از حزب‌الله لبنان، هزینه‌های سخت‌افزاری هم بر اسرائیل تحمیل شد. رژیم صهیونیستی برای اینکه بتواند جلوی این هزینه‌ها را بگیرد به ترویر رهبران و کارگزاران جبهه مقاومت اقدام کرد. این اقدام‌های انفجالی در واقع برای مقابله با محور مقاومت و علیه جمهوری اسلامی ایران بود. عملیات وعده صادق، پاسخ و واکنش ما به این اقدامات شرارت‌آمیز رژیم صهیونیستی و برای بازداشتن آنان از ادامه شرارت‌هایشان در منطقه بود. عدم اقدام مناسب باعث می‌شد رژیم صهیونیستی در تداوم جنایت‌هایش جری‌تر شود. بنابراین اگر اسرائیل پیام بازدارندگی ایران را دریافت کرده باشد یکی از سناریوهای محتمل آینده، این خواهد بود که اسرائیل دست از شرارت‌هایش در منطقه بردارد.»

تغییر موازنه قدرت در نظام بین الملل

دکتر محمد ملک‌زاده، استادیار گروه سیاست پژوهشکده نظام‌های اسلامی، در بررسی ابعاد راهبردی و امنیتی عملیات وعده صادق، آن را «رویدادی غرور آفرین برای ملت ایران» توصیف کرد که توانست هیمنه پوشالی رژیم اسرائیل را فرو ریزد. او درباره بازتاب رسانه‌ای این اقدام ایران گفت: به اذعان رسانه‌های عبری این عملیات در نوع خود، دقیق‌ترین، منمکرترین و هماهنگ‌ترین حمله در تاریخ عملیات نظامی جهان در استفاده از تسلیحات پیشرفته و نقطه‌زن توصیف شده است. دکتر ملک‌زاده به واکنش «اسکات ریتز» بازرس سابق سازمان ملل در بخش سلاح‌های یشتار جمعی و افسر سابق اطلاعات آمریکا اشاره کرد که عملیات ایران را دقیق و بی‌سابقه خوانده است: «ایران در این عملیات یک پایگاه اسرائیل را هدف موشک‌های خود قرار داد که حفاظت‌شده‌ترین نقطه زمین برابر حملات موشکی بود؛ این نقطه حتی از کاخ کرملین و کاخ سفید هم محافظت‌شده‌تر بود. اما ایران با موشک‌هایش این پایگاه را در هم گوید و ثابت کرد که موشک‌های ایرانی هر نوع دفاعی را پشت‌سر می‌گذارند.» او تصریح کرد: به گواه تحلیلگران و کارشناسان بین الملل، ایران با عملیات وعده صادق توانست ظرف چند دقیقه «موازنه قدرت در منطقه» و «معادلات سیاسی- نظامی جهان» را به نق خود و جبهه مقاومت تغییر دهد؛ چنانکه منابع رسانه‌ای جهان، این عملیات ایران را اقدامی مقتدرانه و منحصر به فرد ارزیابی کرده‌اند.

قرار نداده است و اینچنین چهره انسانی و اسلامی خود را برجسته‌تر به جهان معرفی کرد. ایران در روزهای منتهی به عملیات، توانست با استفاده از تکنیک «عملیات روانی ارباب» فضای اسرائیل را متشنج و متأثر از عملیات رسانه‌ای خود کند و در این زمینه هم موفق ظاهر شود. هرچند که رسانه‌های اسرائیلی هم با تأکید بر پیامدهای اقتصادی و نظامی حمله ایران، سعی در خنثی کردن این عملیات روانی داشتند. در چنین فضایی، یکی دیگر از تکنیک‌هایی که در عملیات رسانه‌ای مورد استفاده قرار می‌گیرد، «انتشار اخبار جعلی» است. رسانه‌های اسرائیلی و متحدان‌شان سعی کردند که فیلم‌هایی از اصابت موشک مربوط به حوادث دیگر را منتشر کنند تا با

آن منحرف کنند. در واقع از تکنیک برجسته‌سازی برخی اخبار منطقه استفاده کردند تا عملیات ما را کوچک‌نمایی کنند. اما ایران هم توانست با «تکنیک افناعی» و منتشر کردن اعترافات مقامات اسرائیلی و اظهارنظر کارشناسان غربی در تأیید عظمت عملیات وعده صادق، مدیریت رسانه‌ای موفقی را به نمایش بگذارد و کوچک‌نمایی رسانه‌های معاند را خنثی کند. اسرائیل نمی‌توانست اشاره‌ای به تلفات و کشته‌ی زخمی شدن نیروهای خود کند، چراکه باعث ایجاد ترس در جامعه اسرائیل می‌شد، بنابراین با مانور رسانه‌ای سعی کرد تا احساسات عمومی را علیه ایران تحریک کند. اما ایران هم به خوبی توانست مانور رسانه‌ای دهد که «عمدان» مردم اسرائیل را هدف

به گواهِ کارشناسان علوم ارتباطات و تحلیلگران رسانه، ایران در جریان اطلاع‌رسانی عملیات وعده صادق بسیار موفق عمل کرده است و مدیریت رسانه‌ای ایران در مقایسه با دیگر رسانه‌های جهان از جمله رسانه‌های اسرائیلی پیش‌روتر ارزیابی شده است. «برجسته‌سازی» یکی از تکنیک‌هایی است که رسانه‌های بیگانه و رقبای منطقه‌ای ما بکار گرفتند تا توجه همگان را از عملیات پیروزمندانه وعده صادق ایران منحرف کنند. آنان از یک طرف با برجسته کردن اجرای قانون مقابله با بی‌حجابی در رسانه‌های فارسی‌زبان بیگانه و از طرف دیگر با برجسته کردن تصمیم‌ترکیه برای اعزام کشتی «آزادی ۲» به سمت غزه، تلاش کردند تا افکار عمومی را از ایران و عملیات

ارزیابی عملکرد رسانه‌ای ایران در عملیات وعده صادق

ایران؛ پیروز جنگ روایت‌ها

دکتر مهید مبینی

مقدس

استاد ارتباطات دانشگاه

ادیان و مذاهب

امروزه «جنگ رسانه‌ای» از ابرچالش‌های مدون برای کشورها و دولت‌ها به شمار می‌رود؛ تا آنجا که می‌توان مدعی شد در دنیای امروز «رسانه‌ها» پیش از موشک، پیهپاد و ادوات نظامی در دفع دشمن و حفظ مرزها و ارزش‌ها نقش دارند؛ از این رو، «جنگ روایت‌ها» را باید جدی گرفت. با توجه به این مهم، قصد داریم در این گفتار عملیات وعده صادق را از منظر ارتباط‌شناختی مورد تحلیل قرار دهیم و ابعاد جنگ رسانه‌ای جاری بین ایران و اسرائیل را با تکیه بر نظریه‌های ارتباطات و تکنیک‌های خبری تحلیل کنیم.

مکتوب حاضر متن ویرایش و تلخیص شده «ایران» از سخنرانی حجت‌الاسلام مبینی مقدس است که در میزگرد تخصصی «ارزیابی عملکرد رسانه‌ای ایران در عملیات وعده صادق» در دانشکده علوم اجتماعی، ارتباطات و رسانه دانشگاه ادیان و مذاهب ارائه شده است.